

Justis- og
beredskapsdepartementet

www.nfunorge.org
Youngstorget 2B, 0181 Oslo
Postboks 8954, Youngstorget,
0028 Oslo
Telefon: 22 39 60 50
Telefaks: 22 39 60 60
E-post: post@nfunorge.org
www-facebook.com/NFUorge

30.06.2023

Høringssvar til forslag om endringer i offentleglova m.m. – innsyn i journalinnføringer m.m. som gjelder organinterne dokumenter

Norsk Forbund for Utviklingshemmede (NFU) er en menneskerettsorganisasjon, som arbeider for full deltakelse og likeverd, og mot diskriminering. NFU skal ivareta interessen til mennesker med utviklingshemming og deres familier, overfor sentrale, regionale og lokale myndigheter. NFU har ca. 8500 medlemmer.

«Departementet foreslår et tillegg i offentleglova § 14 første ledd journalinnføringer som gjør det klart at ikke bare organinterne dokumenter som sådan, men også journalinnføringer som gjelder organinterne dokumenter, kan unntas fra offentlighet. Videre foreslås det endringer i offentlegforskrifta og arkivforskrifta som klargjør at organer kan journalføre organinterne dokumenter uten at opplysninger om disse dokumentene publiseres i den offentlige journalen som er tilgjengelig på nettet gjennom elnnsyn eller på annen måte.»

Begrunnelsen for lovforslaget er et opplevd behov i forvaltningen for ikke bare å kunne unnta slike organinterne dokumenter fra innsyn, men også kunne skjule eksistensen av slike dokumenter, slik at det ikke blir reist krav om merinnsyn etter Offl. § 11 eller stilt spørsmål om innsyn i disse i Stortinget eller den offentlige debatt. Det er altså ikke spørsmål om en ytterligere materiell begrensning i muligheten til innsyn i slike arbeidsdokumenter, ut over det som følger av bestemmelsen i lovens § 14. Forslaget tar bare sikte på å vanskeliggjøre fremsettelse av krav eller ønske om innsyn i slike dokumenter ved så langt som mulig å hemmeligholde at disse finnes. Forvaltningen og politisk ledelse skal i størst mulig grad slippe å få spørsmål og eventuelt begrunne et avslag på ønske om innsyn.

Dette kommer tydelig til uttrykk når departementet skal begrunne behovet for en slik innskrenkning:

«Tilgang til opplysningene om dokumentet, uten informasjon om det videre innholdet, vil kunne føre til oppmerksomhet og debatt om den pågående interne

korrespondansen i offentligheten, og det kan også tenkes å kunne føre til forventninger om et bestemt resultat i saken. Også det forholdet at det er spesielt mange, eventuelt spesielt få, interne dokumenter registrert på en sak, vil kunne gi grunnlag for slutninger om den interne prosessen eller det antatte utfallet. Dette vil igjen kunne medføre en risiko for at den frie, interne meningsutvekslingen i organet begrenses.»

NFU er bekymret for konsekvensene av en slik lovendring. Vi mener dette kan medføre en betydelig svekkelse av partens rettssikkerhet i saker om enkeltvedtak etter Forvaltningsloven. Lovens regel – i § 18 c - er at selv om et dokument er unntatt fra partsinnsyn etter bestemmelsene i denne loven om interne saksdokumenter i forvaltningen, «har parten rett til å gjøre seg kjent med de deler av det som inneholder faktiske opplysninger eller sammendrag eller annen bearbeidelse av faktum».

Inn under «faktiske opplysninger» må her gå også anslag og prognoser om aktuelle eller mulige konsekvenser av en bestemt type avgjørelse. Og det samme må gjelde utsagn om hva man mener er «gjeldende rett», som er en gitt størrelse som setter grensene for forvaltningens handlefrihet, og som denne ikke har noen vurderingsfrihet når det gjelder innholdet av. Dette siste avspeiles også forutsetningsvis i den særlige unntaksregelen i Offl. § 18 for «*dokument som eit organ har utarbeidd eller motteke som part i ei rettssak for norsk domstol*», en regel som Sivilombudet har lagt til grunn ikke gjelder juridiske utredninger som ikke er knyttet til en pågående rettssak.

Norsk Forbund for Utviklingshemmede vil minne om formålet med Offentleglova, fastsatt i §1; «*Formålet med lova er å leggje til rette for at offentleg verksemd er open og gjennomsiktig, for slik å styrkje informasjons- og ytringsfridommen, den demokratiske deltakinga, rettstryggleiken for den enkelte, tilliten til det offentlege og kontrollen frå ålmenta. Lova skal òg leggje til rette for vidarebruk av offentleg informasjon.*»

Vår oppfattelse av de fremsatte endringene til Offentleglova m.m. er at de strider med lovens formål.

Lovens utgangspunkt og hovedregel er at alle har rett til innsyn i forvaltningens saksdokumenter, journaler og liknende register. De hensynene som offentlighetens

rett til innsyn skal ivareta, er grunnleggende i et demokratisk samfunn. Dette innebærer at unntak fra innsyn må bygge på reelle og saklige behov, og at unntakene ikke går lenger enn det hensynene bak unntakene krever. NFU mener at de foreslåtte endringene vil bidra til en innskrenking i offentlighetens rett til innsyn, og vil vanskeliggjøre arbeidet med å sikre at korrekte vedtak er fattet.

Vår anbefaling er med dette at departementet ikke går videre med forslaget.

Med vennlig hilsen

Hedvig Ekberg
Generalsekretær

Niclas Tokerud
Informasjonsrådgiver